

O KARANLIKTA BİZ

Attila İlhan

Kişiler

Ahmet Ziya Gençlik dönemlerinde siyasi hareketin liderlerinden olmuş, bu sebeple hayatı oldukça kaotik ortamlarda geçmiş bir mühendistir. İlk eşinin ihanetini hiçbir zaman kabullenememiş ve bu husustan ziyadesiyle etkilenmiştir. Ellili yaşları civarında hayatını daha rutin ve sakin yaşamak niyetindedir.

Elke Winkler (Myriam Judith Blumentahl) İstanbulda şarkıcılık yaparken Ahmet Ziya ile tanışan ve sevgili olan Elke, aslen Yahudidir. Uzun süre Ahmet Ziya'ya Alman olduğunu söylememiş, kimliği ile alakalı her detayı kendisinden saklamıştır. Asıl amacı yakalanıp kampa götürülen anne ve babasını bulmaktır. Çok süre sonra gerçekleri Ahmet Ziya'ya itiraf etmiştir.

Doktor Melek Ahmet Ziya'nın eski eşidir. Tıbbi ve siyasi hayatta oldukça başarılı olmuş bir kadındır, ancak geçimsiz karakterli, rüküş kıyafetli, dikkafalı, çirkin bir kadındır. Ahmet Ziya ile yıllar önce Berlin'de sürgün hayatı yaşamak mecburiyetinde kalmışlardır. Ahmet Ziya her daim Doktor Melek'i düşünür ve eski anıları arasında gidip gelir, O'nun için Doktor Melek her ne kadar eski eş olsa da aralarındaki fiziksel çekimden ötürü unutamaz. Eşlerin ilişkileri Doktor Melek'in ihaneti ile son bulmuştur.

Doğan Rumeli Ahmet Ziya'nın çok sevdiği yeğenidir. Okumak, yazmak ve araştırmak çok sevdiği konular olduğu için bu alanda kendini geliştirmiş, doçent olmuştur. Zaman içinde göz önündeki bir derginin 'Yazı İşleri Müdürü' olur. Her zaman Ahmet Ziya'yı babası yerine koyar, sever ve sayar.

Abdi Doğan'nın babasıdır, Doğan'ın annesi Neveser Hanım ile çalkantılı bir ilişkileri olmuş, eşini ziyadesiyle üzmüştür. Oğluna babalık vazifesini de tam olarak gerçekleştirilmemiştir.

Şevket Süreyya Ahmet Ziya ile ortak meclislerde bulunmuş, eski bir aktivisttir. Ancak, bir dönem sonra siyasi hayattan uzaklaşır. Daha ziyade iktidarlara yakın hareket etmiştir.

Saadet Ahmet Ziya'nın bir dönem bulunduğu, Doktor Derviş Paşa'nın yurt dışında tahsil almış kızıdır. Gizlice Suat Derviş takma ismiyle romanlar yazıyordu.

Neveser Ahmet Ziya'nın ablasıdır, hayatı çok acılar içinde geçmiş, son senelerinde ise hastalılarla mücadele etmiştir, ölmeden evvel oğlu Doğan'ı kardeşi Ahmet Ziya'ya emanet etmiştir.

Ali Fuat Paşa Dönemin siyasi liderlerindendir.

Nazım Hikmet Dönem içinde önemli bir siyasi figür ve şairdir. Hayatı ve başına gelenlerle sıklıkla Ahmet Ziya ve çevresi tarafından anılır, fakat eserde direkt bir karakter olarak göze çarpmaz.

Doktor Gessler Ahmet Ziya'nın eski bir arkadaşıdır. Yoğun siyasi münasebetleri vardır.

Melissa Ahmet Ziya'nın eski sevgilisi.

Zihni Keleşoğlu Ahmet Ziya'nın çalıştığı şirketin sahibidir, mızımız, ağzından çıkanı bilemeyen bir adamdır.

Galip Çakır Dönem içinde meşhur aktör ve şairdir.

Sofia Doğan'ın evindeki yardımcısı, Rum kız. Doğan'ın babası Abdi Bey ile gizli münasebetleri olduğundan bir hizmetçiye göre oldukça söz sahibidir.

Durmuş Efendi Doğan Rumeli'nin evinde uşak.

Seniha Algül Doğan'ın bir dönem yakınlaşıp akabinde koptuğu kız.

Diş Hekimi Refik Doktor Melek'in Ahmet Ziya'yı aldattığı adam.

Vatman Osman Ahmet Ziya'nın eski dostu.

Raşel Mizrahi Ahmet Ziya'ların eskiden beri alakaları olduğu aile ahabı, zaman içinde Doğan Rumeli ile ilişkileri olmuştur.

Ömer Tokat Dönem içinde suikast sanığı.

İsmet İnünü Milli şef.

Kazım Özalp Dönemin meclis başkanı.

Öykü

Atilla İlhan'ın *O Karanlıkta Biz* isimli romanı *Nehir Romanları* ve *Aynanın İçindekiler* Dizisinin beşinci eseridir. Romanlarda adı geçen diğer karakterler ile etkileşim halindedir. 1940lı yıllarda, Dünya'nın 2. Cihan Harbi ile uğraştığı çekişmeli dönemde Türkiye'de eski bir siyasi aktivist olan Ahmet Ziya'nın yeni hayatını, eski hayatı ile mütemadiyen sorguladığı bir kaos içinde geçer.

Ahmet Ziya artık ellili yaşlarına yakın, emekli bir siyasi ve mühendistir. Varlıklı iyi bir aileden gelmektedir, fakat çok sevdiği ablasını kederden ve verem neticesinde kaybetmiş, ailesinden sadece yeğeni Doğan Rumeli kalmıştır. Yeğeni kendisine her zaman bir baba olarak bakmış, hayranlık duymuş, çok akıllı, iyi tahsil almış bir gençtir, fakat çocuk yaşlarından itibaren yaşadığı ailevi ve duygusal boşluklardan etkilenmiştir. Ahmet Ziya, daima yeğenini korumak zorunda olduğunu hissetmiş, O'nu hayatına dahil etmeye çalışmıştır.

İlk eşi Doktor Melek tarafından ihanete uğrayan Ahmet Ziya, bu hadiseyi hiçbir zaman unutamamıştır. Aslında karısına siyasi karışıklık ortamı, kaçma ve saklanma dönemlerinde yüklediği anlamlar oldukça fazladır. Bu ihanet O'nun için sadece bir ilişkinin sonu olmamış, hayatta birçok şeydenden elini çekmesine sebebiyet vermiştir. Ne var ki, Ahmet Ziya mütemadiyen her anında geçmişi arar ve anar.

Zaman içinde bir şirkette mühendis olarak çalışmaya başlar, fakat eski siyasi döngüler peşini bırakmamaktadır. Üstelik; siyasette öğrendiği konular kendisine temkinli davranmayı aşmıştır. Her zaman da gözlerin kendisinin üstünde olacağını bilincindedir.

Çapkın olarak tanınan baş karakterin hayatına nihayet Elke isminde Alman, şarkıcı bir kadın girmiştir. İlişkileri, Elke'nin anaç tavırları Ahmet Ziya'nın devamlı arzuladığı, rutin ve düzenli hayat fikrine hizmet etmiştir. Her şeyin yolunda olduğunu düşündüğü bir dönemde Elke'nin kimliğinin tamamen farklı olduğunun ortaya çıkması, bir şekilde yeniden kandırılmış olmak düşüncelerini kendisi güçlükle idrak etmiştir.

Dünya'nın ve ülkenin geleceğine dair sıkıntılara ise kayıtsız kalmak zordur, Türkiye İkinci Cihan Harbi'ne aktif olarak katılmamış olsa da, dış ortamın içinde bulunduğu istikrarsızlıktan fazlasıyla nasibini almıştır. Avrupa'da kıtlık baş göstermiştir. Türkiye ise gıda konusunda sıkıntı çekmektedir.

Yeni kurulmuş bir ülkenin sancıları hala bir şekilde mevcuttur. Naziler Avrupa Coğrafyasını işgal etmektedirler, Almanya ve Türkiye arasında önemli ticari münasebetler vardır. Özellikle, gizli münasebetler ve oyunlar birçok ülkeyi açmaza sokmuştur. Türkiye'nin savaş harici kalıp İngiltere ve Fransa ile ittifak anlaşması yapması olumlu kabul edilmektedir, fakat Almanya ile ilgili durum kafaları kurcalamaktadır. İç buhran, görüş ayrılıkları, bölünme, şüphe ülke için artık rutin konular haline gelmiştir. Mevcut politikalar mütemadiyen eleştirilmektedir. Bu karışıklıklar neticesinde Ahmet Ziya'yı yeniden uzun süreli ve zorunlu devlet istirahati beklemektedir.

Tema

Duygusal Boşluk Acı tecrübeler ve hayal kırıklıkları kişilerin hayatlarında önemli duygusal boşluğa ve memnuniyetsizliğe sebebiyet verir.

Siyasi İstikrarsızlık Ülkelerin içinde bulunduğu politik kaos ortamları vatandaşların hayatını derinden etkiler.

KARAKTER ANALIZI

Ahmet Ziya

Karakter (Kapalı) Ahmet Ziya yoğun siyasi aktivistliğinin ardından yorulmuş, korkmuş, hayatını daha sıradan ve rutin bir şekilde geçirmek isteyen bir mühendistir. Karakteri daima mevcut günler ve geçmişi arasında geçer. Bugününde belki de mütemadiyen hatırladığı geçmişi ve kendini zorlayan köprüler vardır. Geçmiş siyasi yaşamı Ahmet Ziya'ya kuşkucu bir karakter olması gerektiğini yaşadığı yoğun ve acı tecrübelerle öğretmiştir. Hayatının her döneminde biraz çapkın ve hovarda bir erkek olarak tanınsa da, o esasen duygusal ve hayatına giren her kadını fazlasıyla da sevmiş bir karakterdir.

Aktiviteler Ahmet Ziya eski hayatından sonra kabuğuna çekilmeye çalışan bir adamdı. Esasen pek de kendi vasıflarına uygun olmayan, yeteneklerinin oldukça altında bir işte çalışarak hayatını geçiriyordu. İşten arta kalan zamanlarda eski mutadı olan klüplere gider, alkol alıp arkadaşlarıyla zaman geçirirdi. Sinemaya gitmek ve briç oynak ise çok sevdiği alışkanlıklarındandı. Bazı zamanlar briç ve tavla oynardı.

ÖRNEK ANILAR

Sabırlı Ahmet Ziya, eski anılarını hatırlarken eski karısı Doktor Melek'in yaptığı huysuzluklarla zaman zaman kendisini ne kadar kışkırttığını hatırlardı. Özellikle damarına bastığı anlarda hislerine yenilse, karısına şiddet uygulayabilir hatta öldürebilirdi. Ne var ki, Ahmet Ziya sabırlı bir adamdı. "Söyleyişleri, kaç kere tartışmaya dönüştü; tartışmaları, çığırından çıktı; Ahmet Ziya, 'nefsini zaptetmese', karısını boğacak"

Güvensiz/ Vesveseli Ahmet Ziya'nın karısı Doktor Melek'in ihanetinden beri Ahmet Ziya insanlara karşı oldukça güvensiz bir karakter haline gelmişti. Hem özel hayatında, hem de günlük hayatta bunu kabul ediyor, yeni sevgililerine de özellikle vurguluyordu. "...bak Elke, karım beni aldattı; bu hadise, kadınlara itimadımı tahrip etti; hissiyat bahse mevzuu olduğu vakit, kiskancım ben, çok da vesveseli; dünyayı başıma zindan ediyorum, ikinci bir ihanete tahammül edemem; aksümalim müthiş olacaktır; evvelki münasebetlerimin ciddileşmesine, bu sebepten müsaade etmezdim"

Kıskanç Ahmet Ziya, Elke ile ilişkilerinde defalarca kıskançlık yaptı, O'na ne kadar kıskanç bir erkek olduğunu anlatmaya çalıştı. "...mağdem ki keyfiyet budur, Doktor Blumentahl'ın mevcudiyeti beni rahatsız eder. Kimdir bu zat, neyin nesidir? Bana izah etmelisin, aksi takdirde alakamız, ikimizin mahvına müncer olabilir."

Korumacı Ahmet Ziya ailesine düşkün bir adamdı, hele ki ıstırap içinde, veremden ölen kız kardeşi Neveser'in oğlu Doğan'a karşı aşırı bir hassasiyeti vardı. Her daim Doğan'ı korumaya çalışıyor, bazen ileri gittiğinde de kendi ekseninde bu durumu açıklamaya çalışıyordu. "Çocuk da ne çocuk ya? Rahatına düşkün, sağlığı – eğreti, 'hayatın insafsız darbelerine karşı müdafaasız', bir 'muhallebi çocuğu'. Hele Neveser Hanım'ın vefatından sonra, iyice 'himayekar' davranıyor" Ahmet Ziya aynı korumacı tavrını Elke'ye karşı da tekrarları. "Bu uçurum karanlığında, Elke'yi kaderine terk edemez; iyisini bir an evvel kalkıp"

Düzenli Uzun yıllar sürmüş siyasi kovalamacalar, eşinin ihaneti, buhranlar esasen Ahmet Ziya'nın tabiatına aykırıydı. O, düzen seven bir adamdı. Bu sebeple hayatını yeniden bir rutine koymayı istiyor, bunda da ilk aşama olarak Elke ile evlenmeyi tasarlıyordu. "Elke'yi seviyor, bir an önce çağırmalı, beraber yaşarlarsa hem hayatı zenginleşir, hem belli bir düzene girmiş olur; zaten o da düzenli bir aile hayatı özlemi çektiğini söylemiyor mu?"

Çapkın Ahmet Ziya'nın ne kadar çapkın bir adam olduğu her daim meclislerde konuşulurdu. "çapkın adamdır, hoşuna gider; yaşı elliye merdiven dayadı, kızı yaşındaki Alman şarkıcısıyla yaşıyor"

Önyargılı Ahmet Ziya, Doğan'ın Mizrahi ile ilişkisini onaylamıyor, kadına karşı önyargılı yaklaşıyordu. "Sen ne umuyorsun, Doğan? Diye sordu, evlenmek filan mı? Anladığım kadarıyla hatun yaşlıdır, böylesinden ne zevce olur ne anne!"

Kuşkucu Yoğun siyasi kovalamalar ve sıkıntıların ardından Ahmet Ziya herkese karşı kuşkucu yaklaşması gerektiğini öğrenmişti. Bir dönem bu kuşkulardan Elke'de nasibini aldı, ancak, Ahmet Ziya kuşkulandırmakda haksız değildi. "Birdenbire, Elke'nin aynı çocuk gözleri ve üniversiteli kız saflığıyla, son aylarda sorduklarının, belirli şahıslar ve belirli konular üzerinde yoğunlaştığının farkına varmıştı: Önceleri kesinlikle ilgilenmediği komünistliği, arkadaşları ve aksiyonları öne çıkıyordu"

Doğan Rumeli

Karakter (Kapalı) Zor bir çocukluk dönemi geçirmiş olan Doğan Rumeli, çocukluğunda aldığı yaraları hayatı boyunca sarmaya çalıştı. Babası ve annesi arasındaki çekişmeli, zor ilişki O'nu korkak, duygusal ve hassas bir erkek yaptı. Evhamlı olmasından dolayı da kadınlardan hep uzak durmaya çalıştı. İşlerinde her ne kadar başarılı olarak anılsa da, aslında oldukça savurgan ve düzensiz bir adamdı.

Aktiviteler Okumak, araştırmak ve yazı yazmak Doğan'ın severek yaptığı aktivitelerdendi. Zaman içinde bu uğraşları işi haline geldi, önemli bir Yazı İşleri Müdürü oldu.

ÖRNEK ANILAR

Hassas/Alınan Doğan küçüklüğünden beri hassas alınan karakterli bir insandı. Bu özelliği dayısı Ahmet Ziya Bey tarafından da bilinirdi. Siyasi ve günlük hayatın oldukça çetin olduğu savaş ile barış arasında yaşanan dönemde Ahmet Ziya yeğenini bu özelliklerinden ötürü hem eleştirir, hem de O'na karşı korumacı davranırdı. "Ahmet Ziya, Doğan'ı çocukluğundan beri sevmiştir; sevse de, genç kız alınışını, 'marazi' hassasiyetini, zora dayanıksızlığını, görmezlikten gelemeydi; yüreği burkularak olumsuz cevap veriyor: - ... o çocuk başınıza derd olur: Birakin felsefi spekülasyonlarıyla avunsun bre,"

Dağınık Doğan'ın babası düzen, temizlik konularına son derece takıntılı bir karakterdi. Doğan ise birazda babasının bu huylarına tepki olarak, dağınık ve pasaklı olmayı seçmişti. "Doğan, babasının mütehakkim titizliğine, edepsiz muhafazakarlığına, direnmişti" Doğan düzensiz yaşamı seçtiğini tanıdıklarına da yinelerdi " ... benim odada düzen: Düzensizlik! Vallahi beyler, evin geri tarafı öyle gıcır fıcır olmuş, temizlenmiş, yerli yerine yerleştirilmiştir ki, boğulur insan"

Utangaç/ Evhamlı Doğan Rumeli, oldukça utangaç ve evhamlı bir karakterdi, ancak bunun altında cinsel sıkıntıları yatıyordu. "Doğan Rumeli'nin sorunu cinsellik: Yaşı otuzu geçmiş, kadın bilmez. Utangaç ve evhamlı, utangaçlığı Üniversite'de 'niyetlendiği' kızlara açılmasını engelliyor, evhamlılığı – hastalık kaparım korkusuyla – fahişelere yaklaşmasını...."

Tutarsız Doğan her anlamda akıllı bir yetişkin tarafından yönetilmeye muhtaç bir karakterdi. Karakterinde tutarsız ve dengesiz bir çok özellik vardı. "Oldum olası savruktur, hareketleri tutarsız, hoşgörülmeğe alışık"

Elke

Karakter (Açık) Ses sanatçısı olarak İstanbul'da sahne alan Elke yaşamı zorluklarla geçmiş, ailesi parçalanmış, sıcak ev ve aile özlemi olan bir kadındı. Bu sebeptendir ki daima hayatındaki erkeklere anaç yaklaştı, özellikle ev içinde çok titiz, yaratıcı ve becerikliydi. Zaman zaman kendini kurtarabilmek için kurnaz yaklaşımlarda bulunurdu.

Aktiviteler Müzik çalışmalarından geri kalan zamanının çoğunu evde geçirmekten hoşlanan Elke sıklıkla ev işleri yapardı, aynı zamanda sevdiği adam olan Ahmet Ziya ile gece gezmelerinden, klüplerden memnun olurdu.

ÖRNEK ANILAR

Tutarsız/ Kurnaz Elke sıkıştığı anlarda konuyu, karşısındakinin aklını dağıtmak amacıyla oldukça enteresan, tutarsız hareketlerde bulunur, böylelikle de bulunduğu zor durumdan kendini kurtarmayı becerirdi. Gene Ahmet Ziya ile kıskançlık ve mahcubiyet arasındaki duygularla gelip giderken birden "...dankeschön, herr Ziya! Dankeschön! Bir telaş ayağa Kaltı, sanki bir tehlikeden kaçıyor: ...biz de dansetseydik! Dedi." "Elke'nin önemli heyecan anlarını, beklenmedik davranış değişiklikleriyle gizlediğini, Ahmet Ziya daha sonradan öğrenecekti."

Anaç Elke fırsat bulduğunda Ahmet Ziya'nın evini düzene sokuyordu, oldukça anaç bir kadındı. Ahmet Ziya Elke'nin bu tavırlarından çok etkilenirdi. "Meğer öğleden sonra gelmiş, saat iki buçuğa doğru; hem başını beklemiş, hem ortalığa çeki düzen vermiş; hatta bir aralık alış verişe çıkıyor, mutfağı takviye için"

Becerikli Elke oldukça yaratıcı, becerikli bir kadındı. Ahmet Ziya, Elke'nin bu özelliğinden etkilenir, her daim O'nu takdir ederdi. "Her defasında Ahmet Ziya onu, samimiyetle karşılıyordu. Elke Winkler'le yaşıyorlar, şu Alman! Kadın sihirbaz mı ne, Afrika Hanı'ndaki o köhne daireyi, kaşla göz arasında, derli toplu bir 'aşk yuvasına' dönüştürdü. Hardal sarışınlığını, mimoza tozu gibi sağa sola savurarak, evin havasını tazeliyor: Sık sık havalandırdığı, aydınlığı genç, vazolarından çiçek eksik olmaz, parkeleri cilalı bir salon; dengeli ödemelerle uyuma kavuşturulmuş yemek ve oturma odası takımları, kadın eli değince nihayet yüzü gülmüş, tertemiz mutfak!"

Azimli Elke yabancı olduğu bir ülkede her şeyi en iyi yapmak, her ortamda itibar görmek için oldukça azimli davranıyor, çaba sarf ediyordu. "Ahmet Ziya'yı hem hayrete düşüren hem hoşnut eden, Elke'nin, İstanbul'da Alman çevresine gireyim diye gösterdiği gayreti, hatta daha fazlasını, Türklerle kaynaşmak uğruna sarf etmesi olmuştu. Türkçe öğrenmekte nasıl ısrar ediyor, görmek lazım!"

Şefkatli Elke'yi kaplayan anaçlık, şefkat duyguları her ne kadar Ahmet Ziya'yı fazlasıyla hoşnut etse de, içten içe O'nun kadınsı özelliklerini baltalıyor, Ahmet Ziya'yı rahatsız ediyordu. "Elke'yle ne vakit sevişsek, içimde bir rahibeyle yatmış olmanın tatminsizliği: Bu kızda iefkat şehvete yer bırakmamaış, beşeriliği bütün behimliliğini siliyor, yani hayvanlığını"